

Social utblick

Villy Wiklund

Räcker det med principuttalanden om förskoleverksamheten?

Vid Föreningen Sveriges Socialchefer's studiedagar i Falun 1976 var temat "Bättre barnmiljö". Sista konferensdagen – den 8 oktober – började med att vi i radion hörde den borgerliga regeringsförklaringen. Det som sades om bättre barnomsorg rymms på en rad; normer fastställs för personaltätthet och gruppstorlek inom förskolan. Under våren infriade folkpartiregeringen delvis löftet. I en 80-sidig utredning Ds S 1979: 3 behandlas Vissa kvalitetsfrågor i daghem och fritidshem samt principerna för statsbidragsgivningen. Varför jag skriver att löftet delvis infriades beror på att avsikten är inte att åstadkomma en författningsmässig reglering "som skulle innebära stelbenta preciseringar". Detta skulle visserligen kunna ge förutsättningar för en god kvalitet över hela landet, sägs det i promemorian, men samtidigt kunna hämma en lokal anpassning av verksamheten. Istället bör därför normerna få formen av principuttalande från regering och riksdag om en viss rekommenderad minimistandard.

Nog tycker jag att det är en stor skillnad mellan ett principuttalande och en av regering och riksdag utfärdad författning om verksamheten. Så något om förslagen i utredningen vilken givetvis innehåller en hel del bakgrundsmaterial och statistik. Diskussionen och förslagen upptar knappt 30 sidor i promemorian och är inte särskilt fyllig och välmotiverad. När det gäller gruppstorleken framhålls att "under den nuvarande utbyggnadsperioden är det särskilt angeläget att antalet barn per grupp inte blir för stort. Den erfarenhet och kunskap som vunnits talar för att barngrupper i daghem normalt inte bör omfatta fler än 15 barn".

En mycket omdebatterad fråga är personaltäthe-

ten. Här föreslås en rekommendation i två steg för dag- och fritidshem. Steg 1 innebär: Högst 5,5 barn per årsarbetare i barngrupp gällande som ett genomsnitt för åldrarna 0–12 år och kommunen som helhet. Rekommendationen föreslås träda i kraft 1981. Två år senare skall steg 2 genomföras och då blir nivån högst 5 barn per årsarbetare. En omräkning av socialstyrelsens rekommendation ger 4 barn per årsarbetare. Även 1983 års nivå ligger således betydligt under socialstyrelsens rekommendation.

Slutligen något om statsbidragen. Två alternativa konstruktioner, bidrag per barn och procentuellt bidrag, redovisas. De nuvarande statbidragen har urholkats eftersom kommunerna bl. a. inte får någon kompensation för ökade fastighetskostnader. Dessutom utgår samma belopp för de personalkrävande småbarnsgrupperna som för de "billigare" syskongrupperna. Personligen är jag därför för ett procentuellt bidrag vilket kan stimulera till kvalitativa förbättringar på ett annat sätt än om bidragen utgår per barn.

Vad och när något kommer att hända med förslaget är det i skrivande stund omöjligt att få besked om. Promemorian har varit på en begränsad remiss. Sedan är det val och därefter börjar budgetarbetet i departementen. Efter några års väntan måste emellertid dessa frågor lösas. Det finns dessutom flera olösta kvalitetsfrågor inom barnomsorgen. Låt mej ta ett exempel.

Ett pedagogiskt krav som samhället borde ställa är att det måste finnas kontinuitet i förskoleverksamheten så att barn och personal kan få uppleva en gruppgemenskap. Detta blir nästan omöjligt genom de synnerligen varierade arbetstider många småbarnsföräldrar har och som innebär att man tar emot barn varannan dag eller två dar i en vecka och tre i nästa o. s. v. Om alla barn är på daghemmet på regelbundna tider skulle man kunna lägga upp ett bättre program. Daghemmet skulle då inte bli ett "drop-in-ställe". Men för att en förändring skall nås måste barnens livsrytm och behov styra arbetstidens förläggning och längd för föräldrarna. Jag vet att det finns många som i princip ställer upp på dessa tankegångar. Men även i detta fall löser man inga problem med välvilliga principuttalanden. Vad som behövs är istället konkreta åtgärder.